

Slovenski delovni ljudje Istre dobijo svoj list Istrsko ljudstvo pred volitvami

Slovenski delovni ljudje, živeči v Istrske mokrožju, dobivajo z današnjim dnevom svoj list. Ta prihaja iz Kopra. Kdo se ne bo spominjal v tem trenutku jarma, ki ga je slovenski narod prenašal iz stoletja v stoletje tudi na tem ozemlju, koprške kaznilnice, ki so jo zgradili izkoriščevalci ter zatiralci, da bi bila njegova beda čim bolj popolna? Zmagovita narodno osvobodilna borba je razbila stoletne okove, ki so slovenskemu delovnemu ljudstvu v Istri onemogočali vsak razvoj, osvobodila je tudi Koper. Kjer je stala ena izmed mučilnic slovenskega delovnega ljudstva, se zdaj dviga šola, učilnica mladine, ki bo gradila v sreči in zadovoljstvu. Ljudska oblast zagotavlja tudi na tem ozemlju slovenskemu delovnemu človeku vse njegove pravice, ga štiti, ker je njegova. Kdor bi se bil pod fašistično Italijo javno izrazil, da je Slovincem v Istri potreben list v njihovem materinem jeziku, tega bi fašisti takoj proglasili za rušitelja javnega reda in hudodelca. Slovenski delovni človek je končno obračunal z njegovim smrtnim sovražnikom in danes sodi na temelje trdnih izkušenj tudi tiste, ki se kažejo na videz svobodoljubne in izglasaajo v Trstu resolucije o terorju v Istrskem okrožju in potrebi združitve obeh con, ali točneje, resolucije o potrebi priključitve obeh con h Italiji? Ti svobodoljubni ljudje niso nikdar pisali o tem, da je moralo slovensko delovno ljudstvo prenašati težak jarem zatiranja, nikdar o tem, da je treba pomagati delovnemu človeku, ki je šel skozi krvavo borbo. V javnosti so dolgo molčali, kakor da se ne bi bilo nič dogodilo. Slovenski delovni človek se ne moti, če gleda v njih sovražnika, prav tistega sovražnika, ki je njega, poštenega delovnega človeka proglaševal za hudodelca ter rušitelja javnega reda. Take in podobne resolucije in prav tako vsa podobna dejanja ne bodo nič pomagala. Tisti časi, ki o njih sanjajo različni »Capi delle squadre clandestine per l'Istria«, se ne bodo povrnil nikdar več. Zmagovito zaključena narodno osvobodilna borba, ki vodi do utrjevanja ljudske oblasti, poraja bogate sadove. Slovenski delovni človek se zdaj dviga, krepi in ustvarja srečno življenje.

BREZ ZNANJA NI ZDRAVE RASTI GOSPODARSTVA NI USPEŠNE RASTI NASE KULTURE

Politične, gospodarske in prosvetne organizacije v Istrskem okrožju vodijo tisti, ki so se s puško v rokah borili proti okupatorju ter domačim izdajalcem, tisti, ki so jih njihovi zatiralci proglaševali za hudodelce in rušitelje javnega reda. Vsa oblast je v rokah delavca, delovnega kmeta ter nekaj teptane inteligence. Vsi tisti, ki se trudijo, da bi dogradili nekaj novega in boljšega, pa vidijo, da taka graditev ni nekaj lahkega. Izkoriščevalci delovnega ljudstva so znanje državalci le zase, niso dopuščali, da bi se strokovno in kulturno dvigal

tudi delovni človek. In ravno zaradi tega imamo danes težave, ravno zaradi tega so potrebni nadležni napor. Res je torej: čim več bomo znali, tem hitreje bomo gradili! Znanje pa si lahko pridobivamo, ker so zdaj naše šole zares ljudske, ker se v teh šolah zdaj lahko učimo to, kar služi napredku. Pred nami se odpirajo svetla pota. Nihče nas ne bo mogel preprečiti, da ne bi gradili in si osvajali znanosti! Naloge, ki stojijo pred nami, niso lahke! Zamuditi ne smemo zategadelj niti dneva in niti ure! Čim hitreje se bomo dvigali, tem krepkeje se bo dvigala tudi mogočna zgradba našega gospodarstva in naše kulture! Uspehom, ki smo jih že dosegli, bodo sedeli drug za drugim novi in še večji.

LJUDSKA FRONTA, MOČNA MOBILIZACIJSKA SILA ZA IZVEDBO GOSPODARSKEGA PLANA

Vzgoje širokih ljudskih množic ni mogoče zamisliti brez dobrega tiska. Vzgoja in tudi sam tisk pa

ODDAJ SVOJ GLAS LJUDSKI FRONTI!

KDOR JE ZA RESNICNO DEMOKRACIJO IN LJUDSKO OBLAST TEKMUJE V CAST VOLITEV!

TRZASKI MESTNI SVET! DAJ KRUKA BREZPOSELNI TRZACANOM! PRI NAS JE LJUDSKA OBLAST, KI NE POZNA BREZPOSELNIŠTVO.

SOVRAZNIKI LJUDSKE OBLASTI SO ZAGOVORNIKI

VELEPOSESTNIKOVI IN TOVARNARJEVI.

Z DELOM ODGOVARJAJMO NASIM KLEVETNIKOM IN SOVRAZNIKOM.

sta sestavni del naše borbe za boljše življenje. Narodno osvobodilna borba nam je pokazala, da staneta svoboda in blagostanje krvavih in dragocenih žrtev, pokazala nam je, da je moč delovnega ljudstva v bratskem sožitju ter sodelovanju, prepričala nas je nadalje, da sovražnik ne pozna milosti, da brani naropano bogastvo do zadnjega in tudi to, da še vedno računa, da se mu bodo povrnil zlati časi. V takem duhu je slovenski narod vzgajala OF s KP na čelu! In prav zaradi tega pripisujemo v Istrskem okrožju Ljudski fronti tisto važnost, ki jo ta resnično zasluži! Iste sile, ki so delovno ljudstvo vodile v borbi proti okupatorju, vodijo zdaj naše delovno ljudstvo v borbi za dograditev sreče in blagostanja! Z volitvami bomo OKREPILI NASO LJUDSKO OBLAST, V NJENE ORGANE BOMO POSTAVILI SE NOVE MLADE MOČI, V KATERE IMA DELOVNO LJUDSTVO NAJVEČ ZAUPANJA IN PRICAKUJE, DA BODO Z USPEHOM DOPRINASALE K SPLOSNEMU DVIGU!

SREČKO VILHAR

Razpis novih volitev v okrajnih ljudstva odbora postavlja delovno ljudstvo Istrskega okrožja pred težke in odgovorne naloge, kajti ne gre samo za formalno izvršitev pravice volivca, ampak pred vsem zato, da volivec ve, komu odda svoj glas in kaj pričakuje od novo izvoljenih delegatov odnosno od novo izvoljenih organov oblasti.

Za ves nadaljnji razvoj ljudske oblasti, kar pomeni razvoj in dvig gospodarstva, s tem izboljšanje življenjskih pogojev delavnega ljudstva, pomenijo nove volitve važen korak, katerega se morajo zavedati vsi delovni ljudje. Vsi volivci se morajo zavedati, da pomeni voliti za Ljudsko Fronto, voliti za vse tiste pridobitve, ki so sad zmage nad fašizmom in imperializmom, da volijo za svojo oblast, ki je osnovni pogoj vsakemu nadaljnjemu razvoju na poti k izgradnji lepše in srečnejše bodočnosti.

Zato volilni programi Ljudske Fronte niso papirnate obljube kot jih srečamo v tako zvanih zapadnih demokracijah, kjer so na oblasti kapitalisti, programi, ki imajo namen opehariti in z obljubami zavesti volivce, ampak program dela, ki nakazuje težko pot vsakdanje borbe za njegovo izvedbo. Nakazana je tako edina realna, objektivna možnost tako dejansko doseči blagostanje in srečo. In to se lahko doseže samo z delom žuljevih rok. Slovansko-Italijanska Ljudska Fronta, ki bo nastopila na volitvah z enotno kandidatno listo za vsak okraj, poziva v svojih proglaših vse delavne ljudi na borbo za izvajanje planskih nalog. V okviru programa prevzemajo frontovske organizacije različne obveznosti, ki bodo zahtevale od vseh članov največje napore, ker upravičeno smatrajo, da se bodo tako najlepše in najvrednejše predstavili na volitvah in oddali svoj glas onim, ki bodo garantirali nemoten razvoj gospodarstva in s tem ustvarjanja lepšega svobodnejšega življenja.

V borbi za izvršitev nalog pred volilnega tekmovanja, ki so del našega gospodarskega plana, bomo srečali vse mogoče sovražnike delovnega ljudstva, od razlaščenih veleposestnikov do kominformistov, ki bodo skušali z vsemi silami preprečiti izvajanje našega plana in planskih nalog. Ni to novo orožje naših sovražnikov, kajti oni so vedno zastavili vse sile, da bi preprečili zmagoviti pohod naših ljudskih množic v svojih nezadržnem poletu boljšemu življenju naproti.

In vendar imajo tudi ti neprijatelji delovnega ljudstva polno svobodo, da se predstavijo volivcem. V členu 19. odloka o volitvah je rečeno »kandidatne liste lahko predlagajo politične in družbene organizacije, kakor tudi določeno število volivcev. Torej ta odlok daje možnost vsem družbenim organizacijam in skupinam volivcev, da se predstavijo na volitvah z lastno kandidatno listo. In kljub temu je organ KPI »Unità« zapisal naše volitve v narekovajih »volitve«. Mi se ne čudimo kominformistični »Unità«, ki hoče karakterizirati naše volitve s tem, da

volivec bo imel možnost, da svobodno in tajno izrazi svojo pripadnost tej ali oni kandidatni listi, temu ali onemu kandidatu. Toda »Unità« verjetno pozna sile svojih pristašev v našem okrožju (zato pa ni ravno potrebno, da negira v odloku ono, kar je v njem določeno). Pred časom so zahtevali, naj se da prebivalstvu Istrskega okrožja možnost, da svobodno izrazi, kaj misli in kaj hoče. Na volitvah 16. aprila bo Istrsko ljudstvo izrazilo na tajnih in demokratičnih volitvah, kaj misli in kaj hoče. Reakcija je govorila in pisala, da se mi bojimo volitev. Danes pa izgleda, da je najbrže obratno. Mi poznamo kakšno je naše delovno ljudstvo in kaj hoče. Vse naše dosedanje delo je izraz teženj in volje tega ljudstva in prav zato ima take uspehe pri izgradnji svoje lepše in jasne bodočnosti. To ljudstvo ve, da čeprav danes še nima vsega, kar potrebuje, si vsak dan z vztrajnim delom mkrči pot do cilja, ki ni daleč. Demokratično prebivalstvo Istrskega okrožja ve, da mu je ljudska

oblast zagotovila delo, in tržišče za njegove produkte, da je ključ tega njegova povezanost z zaledjem, naše ljudstvo pa tudi ve, da mu je dala ljudska oblast trajno in sigurno perspektivo, široko možnost vsestranskega udejstvovanja, na gospodarskem, kulturnem in športnem področju, da je uredila in uzakonila enakost in medsebojno spoštovanje med Italijani, Slovinci in Hrvati; skratka ustvarila je pogoje svobodnega in poštenega življenja.

S to aktivno gre Ljudska Fronta, ki je osnovni steber ljudske oblasti na volitve v prepričanju, da bodo delavni ljudje Istrskega okrožja znali zbirati svoje predstavnike med onimi, ki ne obljublajo Amerike, kot se pravi, ampak delajo in učijo ljudi, da je resnično blagostanje in sreča samo v tem, kar bomo sami s svojim delom ustvarili in zgradili.

Ljudska oblast je porok, da bodo sadovi našega skupnega dela last Istrskega delavnega človeka. Zato bomo volili za kandidate Ljudske Fronte.

Julij Beltram

PROGRAM S.I.L.F. je nacionalizacija velikih podjetij

Okrajni svet SIAU daje predlog volivnega programa v pretres vsemu prebivalstvu

**Delavci in kmetje!
Ribiči in pomorščaki!
Intelektualci, obrtniki in nameščenci!
Mladina in žene!
Slovinci in Italijani!**

16. aprila t. l. boste klicani, da izvršite svojo državljansko dolžnost in pravico, da oddate svoj glas za kandidate v koprski okrajni ljudski odbor. Splošne volitve vam z razliko od odpoklicev, s katerimi je in bo prihajalo do izraza vaše mnenje o delu posameznih odbornikov nudijo priliko splošnega pretresanja o vsem preteklem delu vaših zastopnikov in bodočem delu novih. Ko vas Slovensko-Italijanska fronta poziva, da izrazite zaupanje in poverite mandate njenim kandidatom za koprski okrajni ljudski odbor, vam kliče v spomin zgodovinske uspehe, ki jih je v poslojni dobi dosedanjih okrajnih ljudskih odborov zaradi podpore delovnih ljudi pod vodstvom Komunistične Partije in vseh organizacij Ljudske fronte dosegla Ljudska oblast. Obenem Vas seznanja s svojim programom, ki je program novih delovnih naporov, program nadaljnje krepitve Ljudske oblasti in s tem neločljivo tudi program dviga vašega blagostanja.

Kaj je napravila doslej Ljudska oblast za naše delovne ljudi: V najtežjih okoliščinah, ki niso

bile je rezultat druge svetovne vojne in posledica nesposobnosti prejšnjih režimov, ampa ktudi prispevek diskriminacijske politike upravnikov sosednje cone glede na Istrsko okrožje, je Ljudska oblast ustvarila pogoje za največji razcvit, kar ga pozna zgodovina teh krajev.

Obnovila je industrijo in druge gospodarske panoge, nadalje povečala njihovo storilnost ter likvidirala problem brezposelnosti kot družbeni problem.

Odpravila je srednjeveške odnose kolonata in polovinarstva, dala kmetu zemljo ter ga osvobodila zavisnosti od samovolje gospode. S podpiranjem delovnega združništva mu je dala perspektivo izkoriščanja sodobne tehnike ter udobnega in kulturnega življenja.

Poenotila in razširila je socialno zavarovanje, okrepila zdravstveno službo, zgradila nove šole in kulturne domove, pospeševala kulturne prireditve in športno udejstvovanje mladine.

Foložila je temelje resnične samouprave, to je zlasti gospodarske samostojnosti mest in krajev.

Zaradi teh uspehov se pričinja spreminjati lice naših mest in vasi ter žive v njih delovni ljudje, ki so rešeni bede in pomanjkanja.

Vse to je dosegla Ljudska oblast

(Nadaljevanje na II. strani)

PREDLOG VOLIVNEGA PROGRAMA S.I.L.F.

(Nadaljevanje s I. strani)

zaradi moralno-politične enotnosti delovnih ljudi ter bratstva in popolne enakopravnosti prebivalstva slovenske in italijanske narodnosti, ki jih je skovala osvobodilna borba in zaradi uničenja fašizma in njegovih predstavnikov. To je dosegla zato, ker je neprestano izganjala izkoriščevalce delovnega človeka z njihovih privilegiranih položajev.

To je dosegla zato, ker je gospodarstvo Istrskega okrožja povežala z njegovim naravnim zaledjem s sosednjo socialistično državo,

PROGRAM SLOVENSKO-ITALIJA

Da bi zagotovila pospešen razvoj vseh proizvodnih panog in nadaljnji dvig življenjske ravni delovnega človeka ter da bi pripravila pogoje za dokončno likvidacijo izkoriščanja človeka po človeku, naj Ljudska oblast vzame v svoje roke glavna proizvodna sredstva.

V to svrhu naj se nacionalizirajo, to je postanejo splošna ljudska lastnina industrijska in trgovinska podjetja in pravice večjega pomena zlasti pa naslednje:

v bančni in zavarovalni panogi: Istrska banka d. d. Cassa di risparmio Triestina, Tržaška zavarovalnica d. d.;

v trgovini na debelo: Podjetja »OMNIA« d. d. in »VINO« d. d. v Kopru;

v živilski industriji: Podjetja ex Ampelea in Arrigoni v Izoli ter »Fruktus« d. d. v Kopru;

v kemični industriji: tovarna Salvetti e Co. v Piranu;

v turizmu: Palace Hotel v Portorožu in kopalnice Sv. Nikolaj v Ankaranu;

v gradbeništvu: EDILIT d. d. v Kopru;

v industriji gradbenega materiala: opekarna Nardone v Izoli;

v rudarstvu: rudnik v Sičovljah, podjetje »Ruda« d. d. v Piranu;

v ladjedelništvu: Piranska brodogradilništva d. d. v Piranu;

v grafični in tiskarski industriji: Tiskarna »Jadrana« d. d.;

v proizvodnji plinov: v plinarni v Izoli in Piranu;

v prevozništvu: Avtopodjetje »ADRINA« d. d. v Kopru, Internazionalna pomorska agencija »AGMARITA« d. d. v Piranu, specijacija »INTEREUROPA« d. d. v Kopru.

Posledica črpanja finančnih virov iz nacionalizirane imovine bo za delavce in nameščence postopna ukinitve davka nanjihove prejemke, za ostale delovne sloje pa o'ajšanje davčnega bremena. Omogočeno bo sodelovanje delavcev pri upravi in nadzorstvu in njihovo nagrajevanje iz čistega donosa nacionaliziranih podjetij, kakor tudi izboljšanje njihovega položaja v delovnem odnosu.

V okviru nacionalizacije, kakor jo postavlja, se bo Ljudska fronta zavzemala za polno zaščito zasebne lastnine in bo pospeševala vsako zasebno pobudo, ki ne bo nasprotna skupnim koristim. Zato bo zlasti tudi podpirala gospodarsko delavnost obrtnikov in razvoj obrti.

Socialno zavarovanje naj se podžavi in razširi na vse kategorije delovnih ljudi. To bo omogočilo postopno ukinitve prispevkov zavarovancev, kot se ta že izvaja v novi socialistični državi.

Ljudska Fronta se bo odločno borila za nadaljnjo demokratizacijo javnega življenja in proti birokratizmu v javnem aparatu. Gojila bo vse oblike neposredne udeležbe ljudstva pri oblasti kot so zbori volivcev, mestni sveti, komisije za odmero davkov, roditeljski sveti, ljudska inspekcija i. dr. Krepila bo gospodarsko samostojnost mest in krajev kot jamstvo za resnično samoupravo teh enot. Za svojo najvažnejšo nalogo pa bo smatrala

ki je danes v svetu edina voljna dobavljati potrebno blago in kupovati vse odvišne izdelke po stalnih cenah, ki so sorazmerne z vloženim trudom in ne po svetovnih kapitalističnih cenah, ki valovijo po slepem zakonu ponudbe in povpraševanja in po diktatu imperialističnih monopolistov.

V največji meri pa je vse to rezultat vsakdanjih naporov vas, delovni ljudje, ki vam v pogojih Ljudske oblasti vsak trud donša vidne sadove in vam ni treba zastavljati lastne imovine, svobode odločanja, vašega ponosa in vaše prihodnosti danajska darila zapada.

NSKE LJUDSKE FRONTE

zaščito osnovnih svoboščin in državljanjskih pravic delovnega človeka ter gojitev bratstva in čuvanja enakopravnosti tukaj živečih narodnosti.

Delovni ljudje!

Program Ljudske fronte ni v dalekosežnih volivnih oblikah, ampak v težkih delovnih nalogah in v žrtvah, h katerim se obvezuje v imenu svojih bodočih predstavnikov v krajnjem ljudskem odboru, v imenu množičnih organizacij, ki jo sestavljajo in predvsem v vašem imenu.

Delavci in delavke!

Vzdružite delovno disciplino, vstrajajte na svojih delovnih mestih ne izostajajte neupravičeno od dela! Ustvarjajte nov odnos do ljudske imovine, ki vam bo zaupana! Povečujte produkcijo in lastno storilnost! Stalno izboljšujte metode dela! Z delavskimi sveti, ki se bodo ustanovili v vaših tovarnah in v vaših obratih, pomagajte pri njihovi upravi in jo nadzorujte!

Z večanjem produkcije stalno izboljševala tudi vaša preskrba po sindikalnih magazinih, ki bodo predmet osebnega prizadevanja ljudske fronte. Z vašo skrbjo za uspeh lastnega podjetja vam bo to lahko iz lastnih virov nudilo vedno več ugodnosti in udobja.

Le s to skrbjo in z raznimi podudami boste ob podpori Ljudske fronte in Ljudske oblasti mogli reševati pereče stanovanjsko vprašanje ter si preskrbeti stanovanja, ki odgovarjajo zahtevam kulturnega človeka, medtem ko so sedanja žalostna dediščina izkoriščevalskih odnosov v preteklosti. Ljudska oblast je že pričela z akcijo graditve novih stanovanjskih zgradb — na vas je, da jo razširite.

Ljudska oblast je poleg dviga vašega kupovnega fonda uvrstila že v svoj gospodarski plan za tekoče leto tudi nalogo zvišati število delavskih potrošnikov v višjih kategorijah garantirane preskrbe za 81 odst.; tudi to naj se doseže z vašo nadaljnjo usposobitvijo, ki je odvisna predvsem od vaših naporov, Ljudska fronta pa bo delala na tem, da se vršijo in pomnožijo strokovni tečaj, kakor določa gospodarski plan.

Z vsemi temi napori, s poglobljenim delom v lastnih razrednih sindikatih, z budnim zasledovanjem in odkrivanjem spletke notranjega in zunanjega sovražnika proletariata ter z moralno in materialno pomočjo borbi delavskega razreda naših meja, boste tudi v naprej razvijali svojo razredno zavest ter izpolnjevali svojo internacionalistično dolžnost.

Kmetje in kmetice!

Dvigajte kmetijsko proizvodnjo — v korist skupnosti in v vašo neposredno korist! Usmerjajte proizvodnjo na donosnejše panoge — v korist skupnosti in v vašo korist! Ljudska fronta in ljudska oblast bosta storili vse, da bi dvignili vaše gmotno blagostanje in kulturno življenje na vasi. Po vaši osvoboditvi od suženjstva pod veleposestniki, oderuhi in drugimi izkoriščevalci vas čaka še dolga in težka pot, da za sebe in še bolj za svoje otroke

likvidirate suženjstvo neudobnega življenja in prekomernega dela.

Nacionalizacija velikih podjetij, ki bo manj imovitim slojem na vasi zmanjšala davčno breme, selekcija semen in živine ter drugi čisto oblastveni ukrepi bodo le majhen korak k temu cilju. Vse ostalo — postopna mehanizacija v kmetijstvu preskrba z umetnimi gnojili, z orodji in dvig veterinarske službe — bodo v veliki meri odvisni tudi od dviga vaše produkcije; preskrba zadnjih vasi z vodo, popolna elektrifikacija, melioracije in pospeševanje kulture na vasi, pa bodo celo neposredno odvisne od vašega sodelovanja pri teh akcijah.

Posebna strokovna in gmotna podpora ljudske oblasti bo po prizadevanju Ljudske fronte namenjena kmetijskim obdelovalnim zadrugam. Toda tudi v teh zadrugah pa bo vaš napredek odvisen predvsem od porrtovnosti od žilavega premaganja, zlasti začetnih težav, od vas samih.

Ribiči in pomorščaki!

Tudi vi prospevajte čim več ljudski skupnosti na svojih delovnih mestih! Ljudska oblast bo na pobudo Ljudske fronte, ki je njen temelj uredila vaše socialno zavarovanje na način, ki bo ustrezal njenemu odnosu do delovnega človeka tudi na tem področju. Lastnikom malih ladij bo poskrbela vso potrebno opremo in jim zagotovila delo in zaslužek.

Ribičem in pomorščakom, ki so v delovnem odnosu, bo pomagala v njihovi borbi za izboljšanje materialnih pogojev. Za ribolov bo gradila novo ladjeve in bo z njim diktirala spremembo udeležbe na ulovu od ključa 1-20 na ključ 1-17, tudi pri lastnikih velikih ribjkih ladij. Da bi bili ti napori uspešni — zavisi zlasti od vas in od vaše borbe.

Obrtniki!

Vaša naloga je kvantitativni in kvalitativni dvig obrtne proizvodnje. Ljudska fronta in ljudska oblast imata interes na vašem procvitu, ker neposredno prispevata v dvigu življenjske ravni ostalih delovnih ljudi. Zato vam bo do zagotovljeni vsa podpora, potrebne sirovine in stalno delo.

Intelektualci in nameščenci!

Namesto privilegija birokratske superiornosti, ki ga imajo drugod nad delovnimi ljudmi protiljudskega režima, dokler in kolikor so mu potrebni, imate vi privilegij ponosa, da trajno in izključno služita svojemu ljudstvu. Gojite v uradnih svoj odnos do delovnega človeka!

Prispevajte v delu, ki ga opravljate, svoj delež k splošnim ljudskim naporom! Deležni boste tudi vi vsakega materialnega izboljšanja, ki ga bodo dosegli ostali delovni sloji, razen tega pa tudi priznanja, brez katerega ni polnega zadoščenja za vaše zaženo delo, ki terja uporabo vseh intelektualnih in moralnih sposobnosti.

Mladina!

Ljudska oblast ti nudi možnosti vsestranskega razvoja duševnih in fizičnih sil, razen tega pa gradi novo življenje — predvsem zate. Izkoristi v polni meri te možnosti: uči in izpopolnjuj se za poklic, ki ga boš po prizadevanju Ljudske fronte svobodno izbirala brez bojžani, da bi ostala kdaj brez dela in dostojnega zaslužka; udeležuj se v športu, z vsem mladostnim ognjem se udeležuj delovnih akcij! Ljudska oblast je tvoja oblast!

Zene!

Z odpravo brezposelnosti ste rešene osnovne skrbi za materialni obstoj svojih družin. Niste pa še rešene mnogih vsakdanjih težav pri odgoji svojih otrok. Uspešnejša zaščita matere in otroka bo v veliki meri odvisna od vašega sodelovanja pri naporih Ljudske fronte in ljudske oblasti na tem področju.

Prebivalci mest in vasi!

Ze danes spreminjajo vaša naseja svoje zunanje lice, že danes je vanje ljudska oblast vtisnila neizbrisni pečat z novimi zgradbami, preureditvijo ulic in trgov ter z novimi javnimi nasadi, ki naj pripomorejo do izraza edinstveni lepote narave, ki jih obdaja. S kanalizacijo in drugimi napravami izboljšuje sramotne, od stare dobe podedovane higijenske razmere.

Z ljudsko samoupravo in zlasti z gospodarsko samostojnostjo mestnih in krajevnih ljudskih odborov je v vaših rokah možnost, a tudi odgovornost odprave srednjeveške zaostalosti in dviga stanovanjske kulture.

Slovenci!

Nadaljujte vstrajno borbo za likvidacijo žalostnih razmer, ki so jih v narodnostnem in kulturnem pogledu vzdrževali prejsnji raznorodovalni režimi zlasti pa za likvidacijo žalostnega stanja v katero vas je pahnil barbarskih fašizem. Vaša borba je sveta in pravična, zato naj vas v njej niti najmanj ne zbežajo glasovi tistih, ki na eni strani meje še vedno sanjajo o starih časih.

Italijani!

Izkoristite vse možnosti, ki vam jih nudi za nacionalni in kulturni dvig Ljudska oblast! Sovinizem ki

so vam ga skušali cepljati v preteklih časih, je vse svetle tradicije italijanske kulture večje zakrival pred vami, ker se je bal delovnega ljudstva, oboroženega z zdravom nacionalne samozavestjo in z nacionalno kulturo. Dvignite visoko ponos italijana svobodne dežele, ki bo v Ljudski oblasti in obenem v stiku s svojo matice družil poznanje lastnih kulturnih vrednot z gojenjem tradicij osvobodilne borbe tukajšnjega ljudstva, h kateri ste tudi vi prispevali častni delež!

Delovni ljudje koprškega okraja!

Glasiute za Slovansko Italijansko Ljudsko fronto, glasunte za svojo ljudsko oblast edino obrambo vaših že doseženih pridobitev in edino jamstvo vaših bodočih uspehov!

Zivela enotnost delovnega ljudstva v graditvi srečne bodočnosti!

Zivelo neomajno bratstvo Slovencev in Italijanov!

Zivela ljudska oblast!

Zivela Slovansko-italijanska ljudska fronta!

OKRAJNI ODBOR SIAU

OKRAJNI ODBOR AFZ

OKRAJNI ODBOR ZAM

OKRAJNI ODBOR OF

OKRAJNI ODBOR ZPP

OKRAJNI ODBOR ZBPP

Tretje zasedanje okrajnega sveta SIAU

Tekmovalna napoved okraju Buje

Včeraj popoldne je bilo v Kopru tretje zasedanje okrajnega sveta SIAU. Tovariš Sokol je v političnem poročilu govoril o velikem pomenu, ki ga ima to zasedanje v času, ko smo pred zelo važnimi nalogami gospodarskega plana za leto 1950. Govoril je nadalje o volitvah, ki bodo dne 16. aprila, o utrjevanju slovansko - italijanskega bratstva in ljudske oblasti. Poudaril je pomen množične organizacije SIAU, ki tako požrtvovalno pomaga pri obnavljanju požganih vasi, pri gradnji Zadržnih domov in na splošno pri razvijanju gospodarstva. Dotaknil se je tudi položaja v Trstu in dejal, da tržaški proletariati danes čuti, da nima več pravega vodstva in da bo moral sedanjega zamenjati z drugim, res revolucionarnim vodstvom, ki bo znalo uspešno voditi borbo proti kapitalizmu.

Posebno je poudaril pomen volitev in postavljanje kandidatov, ki naj bodo iz vrst borcev za svobodo, mladine, ASIZZ in drugih množičnih organizacij. Svoj govor je zaključil: »Volili bomo take kandidate, ki bodo dali vse, celo samega sebe za izgradnjo socializma pri nas.«

Poročilu je sledila diskusija, v kateri so razni delegati še podkrepili govor tovariša Sokola. Tovariš Beltram je v diskusiji podčrtal, da bomo šli na volitve s prikazovanjem položaja kot je, z nobenimi olepšavami in nobenimi obljubami. Kar bomo sami napravili, to bomo imeli. Poudaril je tudi, da naše ljudstvo ne bo nikomur dalo svoje oblasti, ker jo je predrago plačalo.

Ob zaključku pa so bili sprejeti naslednji sklepi:

Okrajni svet SIAU in vodstva množičnih organizacij okraja pož-

dravljajo sklepe okrajnega sveta SIAU za Istrsko okrožje ter sklenejo, da bodo na prihodnjih administrativnih volitvah nastopili skupno z vsemi množičnimi organizacijami z enotno kandidatno listo pod imenom Slovansko-italijansko Ljudsko Fronto.

Okrajni svet SIAU in vodstva množičnih organizacij sklenejo predložiti predlog volilnega programa v diskusijo vsem članom SIAU in delovnemu ljudstvu vsega okraja.

Za uspešno izvršitev vseh priprav za volitve se postavlja enotno vodstvo vseh množičnih organizacij, ki na volitvah skupno nastopajo.

Okrajni svet SIAU sprejme v celoti predložen predvolilni tekmovalni načrt. Na podlagi tega načrta napoveduje tekmovanje okrajnemu odboru SIAU za bujski okraj in poziva vse osnovne odbore SIAU koprškega okraja, naj si napovedujejo tekmovalne tudi med seboj.

Z utrditev in demokratizacijo ljudske oblasti se pooblašča okrajni odbor SIAU, da izda vse potrebne ukrepe in navodila osnovnim odborom, da se še pred administrativnimi volitvami izvolijo v območju vsega okraja komisije za ljudsko inspekcijo.

Okrajni svet SIAU-ja poziva vse osnovne organizacije, naj zlasti sedaj pred volitvami stopujejoje svojo dejavnost pri izpolnjevanju gospodarskega plana. Pri tem naj dajajo vso materialno in moralo pomoč vsem organom ljudske oblasti, zlasti pa krajevnim ljudskim odborom. Vse članstvo pa naj se obvezuje, da bo v okviru prostovoljnih frontovskih brigad pomagalo pri vseh delih, ki jih predvideva plan.

NAŠE LJUDSTVO TEKMUJE ZA VOLITVE

V Dekanih hočejo biti med prvimi

Tako nam pišejo Dekančani: »Začeli smo pri nas s pogozdovanjem opušenih krajev nad vasjo. Ljudska oblast je že iz samega začetka poskrbela, da se bo to delo izvršilo, vendar pa smo se šele v zadnjem času lotili res odločno prostovoljnega dela za ureditve našega načrta za pogozdovanje.

V nedeljo 26. februarja t. l. se zaradi dežja ni mogla vršiti pogozdovna akcija, v kateri bi morale sodelovati tudi okoliške vasi. Da bi delo ne zaostalo, so se frontovci zbrali v ponedeljek in opravili določeno nalogo. Preko 200 ljudi je izkopal 20.000 lukenj in zasadilo 15.000 borovih sadik. Pri tem delu so odpravili 700 prostovoljnih ur. Organi ljudske oblasti so že preskrbeli 30.000 sadik v svrhu pogozditve neizkoriščenega zemljišča.

Clanji fronte iz Dekanov se obvezujemo, da bomo dali vse svoje sile za izpolnitev nalog, predvidenih v predvolilnem tekmovanju.

V Baredih nočejo zaostajati

Borba za doseg enoletnega plana našega okrožja in tekmovanje na čast volitev se je začela tudi pri nas.

V soboto smo imeli množični sestanek. Tov. Knez Alojz nam je pojasnil pomen enoletnega plana in posebno poudaril pomen gradnje ceste, ki bo vezala naše zaselke z Izolo in omogočala gospodarski in kulturni dvig tega ljudstva.

Sledila je živahna diskusija in dokazala precej samoiniciative, dobre volje in samozavesti našega človeka, ki gradi boljšo bodočnost — ustvarja socializem.

Tov. Barbo Aldo, udarnik z avtostrade bratstva in edinstva, je še posebej poudaril naloge mladine. Sprejeli so predlog, da bodo tudi ob delavnikih prispevali s prostovoljnimi deli. V ta namen so se naslednjega dne prijavili prostovoljci za izvedbo 123 delovnih dni. V tej zvezi bo tovariš Kranf Renato delal 10 dni. On bo z gled vsem onim, ki se izogibajo vsakršnega dela za skupno korist.

Tudi naši najmlajši niso hoteli zaostati in na večeršnjem sestanku pionirjev so se obvezali za tri in petdeset delovnih dni, ki jih bodo dvoršili v pouka prostih dneh. Med njimi se je izkazal Tuljak Slobodan, ki je tudi odgovoren za pionirsko delovno četo in Božič Lucijana, odgovorna za združništvo.

V ponedeljek se je prva skupina prostovoljcev pridružila delavcem podjetja. S kakšnim veseljem so prijeli za pikone in lepote! Pod močnimi udarci so se pikoni ugrezali in rušili. Ob pogledu na te ljudi se misli poglobljajo še globlje kot pikoni; preletele so vso vrsto stoletij trpljenja, tisočvestoletne dobe tujega jarma, ki je rodil številne »kmečke punte« po vseh delih naše domovine in obstale so mi na 25 letni dobi italijansko fašističnega narodnega in socialnega zatiranja istih ljudi, ki si s krampji in pikoni danes gradijo novo, srečnejšo, socialistično dobo, kakor bratje v svobodni Titovi Jugoslaviji.

Ko prisluhneš, se zdi, da udarci pikonov in lopat ponavljajo: nikdar... več, nikdar... več, nikdar več... več... se ne vrnejo časi, ko so kulaki v Kopru izkoriščali kmete za svoj »podere«.

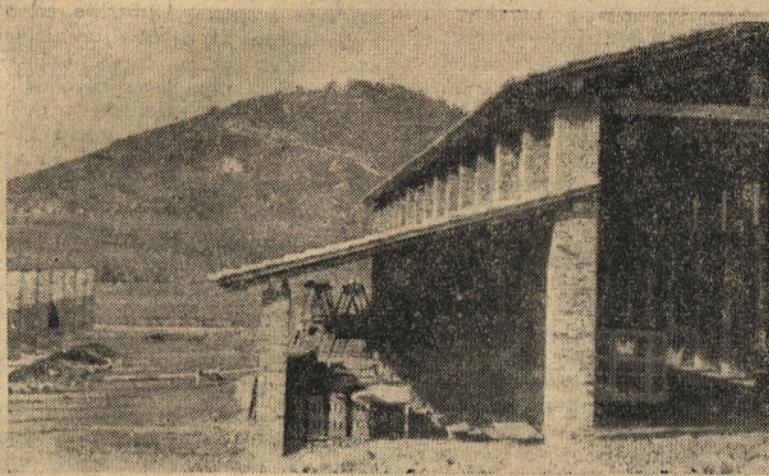
Da, gospodje, vi ste pobegnili ob prihodu naših bratov in tuhtate vse mogoče klevete ter kujete načrte starega tipa. Frav ono mišičevje, ki ste ga izkoriščali, prežeto z du-

hom svobode in prepojeno z željo pravice, je raztrgalo suženjske vezi in svobodno stopilo novim časom nasproti. Tako ponavlja vsepovsod pesem dela delovnih ljudi naše Istre.

Zidanik Jožica

Iz Sv. Antona

Pred dnevi je imela krajevna organizacija ASIZZ svoj masovni sestanek. Udeležba je bila zelo dobra. Naše žene so sprejele razne sklepe. Tako so izvolile delegatke za II. kongres ASIZZ STO-ja ter sklenile, da bodo izvedle za II. kongres nabiralno akcijo ter pri pravile darilo. Dalje so iz svoje

Le malo še manjka in nova opekarna pri Bandelu bo zgrajena

srede zbrale tovarišice, ki bodo odšle v brigado žena. Izvolile so tudi tovarišico, ki pojde 8. marca v Ljubljano kot gost. Odločile so se tudi, da pojdejo na izlet v Gabrovico, kjer si bodo ogledale delovne obdelovalne zadrage. Končno so sklenile, da pojdejo v Dekane pomagat saditi bore.

Takoj drugi dan po sestanku so se lotile dela ter izvršile dobro uspešno nabiralno akcijo. Vsaka družina je prispevala, razen nekaterih, ki prezirajo ljudsko oblast.

Tudi naši pionirji sodelujejo pri enoletnem načrtu. Po svojih močeh bodo sodelovali pri gradnji Zadrage doma in pri drugih gradbenih objektih, ker hočejo, da se bo naš enoletni gospodarski načrt izvedel s takim uspehom, kot želi naša ljudska oblast in vse delovno ljudstvo našega okrožja. V nedeljo 26. II. 1950. so imeli naši pionirji svoj sestanek, kjer so sprejeli te sklepe:

1. Solski obisk bo dosegel 90 odstotkov;
2. Napravili bodo 300 udarniških ur;
3. Nabrali bodo 100 kg starega železa;
4. Ob vsaki proslavi bodo okrasili razrede.

Jugoslov. Armada - Ljudska Armada

V preteklih dneh so nam borci herojske Jugoslovanske armade dali zgovoren dokaz njihove vdanosti delovnemu ljudstvu. Oddelek štiri-desetih borcev JA je delal v tovarni vpeke »ex Nardone« v Izoli ramo ob rami z našimi delavci. Teden dni so borci JA tekmovali z našimi delavci in tako znatno prispevali k dvigu produkcije ter k izpolnitvi plana tovarne same. Posebno so se borci odlikovali pri odkopu glin, kar zahteva velikih naporov. Opravljenih je bilo 2560 ur prostovoljnega dela. Vsi nameščenecji so izrazili priznanje za izdatno pomoč, katero so prejeli prav od predstavnikov one vojske, ki je osvobodila naše kraje in danes podpira našo ljudsko oblast ter tako omogoča uspešno borbo našega ljudstva za izgradnjo socializma.

Podrav delegatov z II. sindikalne skupščine CK KP STO-ja

Delegati II. redne sindikalne skupščine vam pošiljajo priske pozdrave ter se iskreno zahvaljujejo za vso pomoč, ki jo je nudila Partija pri reševanju načelnih problemov in pri reševanju vsakodnevni težki, ki so se postavljale pred sindikalno organizacijo.

Po preučitvi pozitivnih in negativnih rezultatov na vseh sektorjih sindikalne aktivnosti vam s tega zasedanja obljublamo, da bomo

popolnoma strinjajo z doslednostjo delovnih ljudi Jugoslavije, ki z veliko požrtvovalnostjo in z globoko vero marksizma-leninizma rušijo vse ovire, pa naj prihajajo z vzhoda ali zapada ter smelo stopajo v

Ljudska oblast zagotavlja gospodarski napredek in ne dopušča izkoriščanja delovnih ljudi!

socializem. Obenem izjavljajo, da bodo napeli vse sile, da bi čimprej, kot v času NOB, korakali skupno.

Naj živi ZS Jugoslavije!

Naj živi delovno ljudstvo Jugoslavije!

V Izoli, 26. februarja 1950.

Smrt fašizmu! Svoboda narodu!

V Kopru bomo imeli nov sadni in ribji trg

V prihodnjih dneh bodo odprli v Kopru nova potrebna dela. To pot bo na vrsti gradnja pokrite tržnice. Gradnjo bo prevzelo podjetje I. C. E. T. iz Semele. Dokončna dela bodo zaključena že v naslednjih 4 mesecih.

Novi trg, ki bo zrastel poleg stare ribarnice, bo preko 60 m dolg in 39 m širok. Ob straneh in v sredi stavbe bo postavljen lep vrt z vodometom. Tu bodo posajena tudi drevesca, ki bodo krasila novo stavbo. Frostori stavbe bodo primerno razdeljeni v oddelke za prodajo rib, sadja in mesnih izdelkov.

Gradnja tega trga je gotovo velike važnosti za mesto in podeželje, kajti današnja ribarnica nima niti dovolj prostorov, niti primernih higijenskih naprav.

Sindikalne podružnice Kopra so že vložile več sto prostovoljnih ur pripravljalnega dela.

V kratkem bo ustanovljena mestna brigada, v katero bodo vključeni koprski prostovoljci, ki žele s svojim delom izboljšati pogoje življenja v mestu.

Naše žene so se dobro pripravile za svoj kongres

V sleherni naši vasi so se žene pripravljale na II. kongres ter vneto tekmovala za veličastno praznovanje 8. marca, mednarodnega praznika vseh žena.

V času 13. do 21. februarja t. l. se je vršilo 19 masovnih sestankov po naših vaseh ter 9 sestankov krajevnih odborov ASIZZ. Reorganiziranih je bilo četrto krajevnih odborov. Novi odbori pa so bili izvoljeni v Skofijah, Padni, Pomjanu.

Žene so volile svoje delegatke za kongres in jim naročile, naj iznesejo na kongresu njih težnje in predloge, povejo o njih uspehih in delu. Povsod so se vršile zbirke in se pripravljajo darila, ki jih bodo žene darovale o priliki kongresa.

Posebno se je izkazala krajevna organizacija ASIZZ v Izoli v okviru katere je 27 žena v 260 udarniških urah uredilo otroški vrtec, ki je bil odprt ob prisotnosti 62 mater, predstavnikov JA in masovnih organizacij, kakor tudi delegatov tovarne »Ampelea« in »Arrigonia«. Žene iz Ankarana in Bertokov so izvršile 60 prostovoljnih delovnih ur v pogozdovanju, medtem ko je 9 žen iz Pirana napravilo 27 ur prostovoljnega dela na noogmetnem igrišču. Tudi žene iz Kort so se

celo vrsto prosvetnih društev, ki prirejajo skozi vse leto kulturne prireditve in proslave, v zimskem času pa večerne, anafabetske in izobraževalne tečaje.

Naše plansko gospodarstvo nalaga vsem prosvetnim ustanovam in prav posebno prosvetnim delavcem vsak dan večje naloge, da se bo kulturna raven našega delovnega ljudstva vsopredno dvigala z našo gospodarsko dejavnostjo.

V Kopru so nekatere sindikalne podružnice že pristopile k organizaciji raznih društvenih skupin, pevskih zborov in dramskih družin.

Predvsem je potrebno da se združijo sindikalne podružnice v Kopru v skupno Sindikalno kulturno umetniško društvo (SKUD), ki bo vzgajalo člane v kvalitetni umetniški dejavnosti. Naše mesto bo imelo v svoj reprezentativni pevski zbor, svojo diletsko dramsko družino; razen tega pa se bo poživelo tudi delo ostalih društvenih odsekov.

Dne 12. 3. 1950. bo imela Slovensko hrvatska prosvetna podzveza za koprski okraj svoj redni občni zbor, na katerem bo odbor Podzveze podal poročilo o dosedanem delu. Občni zbor bo na podlagi dosedanjih izkušenj v delu postavil nove smerice za razvijanje ljudsko prosvetnega dela v bodoče. Po tej poti bomo dosegli še večje uspehe in množično vključili naše ljudstvo v kulturno udejstvovanje. Tako bodo postali naši ljudje zavestni graditelji in zaščitniki novega družbenega reda.

Kakor odbija naše ljudstvo vse sovražnikove napade s konkretnim delom na gospodarskem in političnem udejstvovanju, tako mora odbijati tudi napade domačih in tujih protiljudskih elementov na kulturnem področju.

VELIKONJA JOSIP

Šmarci delajo zase

Med važnejšimi deli, ki jih predvideva gospodarski plan našega okraja za leto 1950 je tudi elektrifikacija mnogih vasi.

Te vasi so bile popolnoma zapuščene, šele ljudska oblast jim daje možnost napredka.

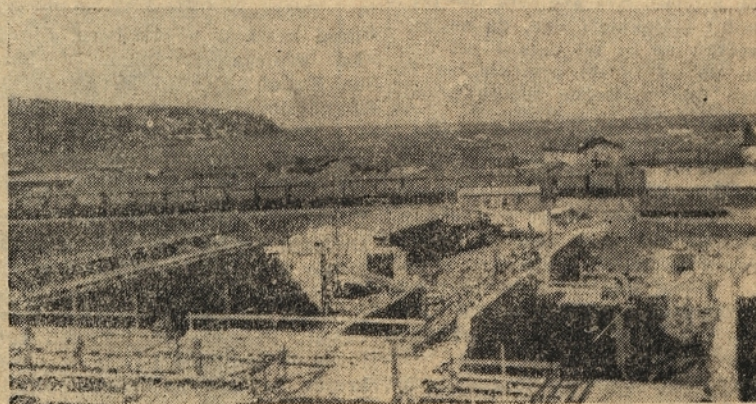
Dela pri elektrifikaciji podeželja so začeli že lani. Letos pa bodo končana, kar pa zahteva velikih naporov.

Pri elektrifikaciji najtesneje sodelujejo vsi organi ljudske oblasti v okraju, inženirji in tehniki, ki napeljujejo nove vode, poleg teh pa še razni drugi strokovnjaki in prostovoljni delavci.

Kljub slabemu vremenu v zadnjih mesecih so prostovoljci iz vasi Smarje krepko delali.

Tako so pokazali svoj smisel in razumevanje težen ljudske oblasti. Do sedaj so skopali že nad 60 jam za električne drogove, 35 drogov pa so že postavili.

Najboljši prostovoljci iz Smarj so to opravili v 2300 prostovoljnih delovnih urah.

Zidovi za novo vinsko klet pri Skocijanu se dvigajo že visoko. Ze v jeseni bo koristila našim kmetom. Klet bo najmodernejše urejena in bo sprejela okrog 200 vagonov vina

Pozdrav pionirjem

Te dni je obiskalo koperski okraj znana partizanska pesnica tovarisica Vida Brestova. Posebno so se ji prikupili pionirji, ki jih pozdravlja s svojo pesnico:

DEDKOVA PRAVLJICA

Vnuki — kodrolasi
k peči so se zbrali,
da bi z dedom starim
malce pokramljali.

»Pravljico povej nam!
deca neugnana
deda je prosila
v topli izbi zbrana.

Brke ded zavaha,
brado si pogladi:

»Pa povem vam bajko,
če tako bi radi!»

»Prav zares na svetu
je dežela taka,
kjer vam v enem letu
na ukaz junaka
zrase mesto belo
in tovarna zrase,
kjer je danes travnik,
jutri ne spozna se.

Le besedo reče —
tisoče mladine
s pesmijo na gradnjo
prog in cest odrine.

Le z roko zamahne —
hrasti podero se,
le s pogledom šine —
polja razprostro se!

Prav zares na svetu
je dežela taka,
ki jo roka vodi
silnega junaka.
In cvete deže'la,
kot še ni cvetela —
in mladina poje,
kot nikdar ni pelala!

»Pa je daleč, dedek?»
»Ej, vi, moji maliki!
dedek nasmeji se —
»Bi jo poiskali?
Tu je! dedek modri
se nasmeje zvito:

»Našo domovino vodi dragi Titov

Do tega časa, ko se je lansko leto konec novembra preselil v Maribor vselil se je prav v sosednjo hišo sva govorila štiri ali petkrat. Pred vojno sem ga spoznal le iz knjig, videl ga pa nisem. Toda bilo je dovolj, da sva se sprijateljila. V tem, kako je govoril z ljudmi, kako te je pogledal, je bilo nekaj tako močnega, da si ga moral na prvi pogled vzljubiti in govoriti z njim odkrito, toda prostodušno, kakor je govoril on s teboj. Ker sva bila soseda, je minil malokateri dan, da se proti večeru ne bi bil oglasil pri njem in da ne bi do pretekle, za nas vse tako nesrečne sobote posedel pri njem uro in tudi dlje. Se zadnji večer sem ga obiskal in mu v slovo stisnil roko, komaj tri ure preje, preden je zastalo njegovo zlato srce.

Ze ob prvem obisku sva se pogovarjala kot stara znanca in kot dobra prijatelja. To kar sem doživel v tem kratkem času tesnejšega poznanstva s Prežihom, mi bo — kot doživetja ob njegovih knjigah — v trajen spomin.

Globoko sem bil presunjen, ko sem 28. novembra prvič stopil v njegovo sobo. Postava je bila sicer njegova, orjaška, široka, plečata, toda njegove široke roke so bile shujšane, obraz je bil upadel in bil še zdrav, ni imel veselja. Ko

Zadnji obisk pri Prežihovem Vorancu

brezbarven, grenke ustnice brez prave barve, lasje pa popolnoma beli. Sprva so bile tudi njegove — vedno tako žive oči — brez življenja, šele v razgovoru so oživele. Pa tudi v obraz je dahnilo nekaj

Prežihov Voranc — velik slovenski realistični pisatelj je umrl pred kratkim v Mariboru. Slovensko ljudstvo se je lepo poslovilo od svojega umetnika. V Mariboru, v Ljubljani — v Guštanju in Kotlah, kjer so ga položili k zadnjemu počitku so bile velike žalne slovesnosti.

Prežihov Voranc je dal Slovencem velika dela, kot so: »Samorastniki«, »Jamnica«, »Požganica«, potopise »Od Kotel do Belih vod« in »Borba na tujih tleh« ter »Solzice« za mladino.

življenja. Opazil sem, da mu govorenje dela težave. Skušal sem govoriti tako, da bi mu ne bilo treba stavljal vprašanj, še manj odgovarjati. Pripovedoval sem mu kulturne in politične novice iz naših krajev in iz naših meja, kajti tedaj je bil tako slab, da ni mogel brati časopisov in tudi ne poslušati radia, do česar — kar sem zvedel pozneje — tudi preje, ko je sem ob posebno vedrih razgovo-

Spet je tik pred vrati vsakoletni velik praznik vseh demokratičnih žena sveta — 8. marec. Zaradi tega sem prepričana, da bo bralkam tega našega novega lista, ki izhaja prvič prav v dneh največjih priprav za dostojno praznovanje tega dne, ustrezno s tem, da podamo na tem mesto kratek oris vzrokov in zgodovine ženskega gibanja.

Ako pogledamo daleč, daleč nazaj v zgodovino, bomo tam srečali v skupini človeških bitij, ki so si v pravicah in dolžnosti drug drugemu enaki, ženo-mater. V tistih časih je žena-mati, zaradi svojega materinstva uživala največje spoštovanje. V sredi rodu je bila mati najbolj spoštovana oseba, kateri so se podrejal vsi, sledili njenim navsotom in ubogali njene ukaze. To

Z delitvijo družbe v razrede žena polagoma izgubi ono mesto, ki ga je zavzemala v proizvodnji, kajti večja dela morajo opravljati sužnji. Na ta način je žena tudi izgubila vsako gospodarsko neodvisnost in je tako v popolni oblasti moža, na katerega je navezana. Njena aktivnost je omejena med štiri stene svojega doma v krogu svoje družine. Postala je takorekoč sužnja možu, oropana najosnovnejših pravic. Saj je bila smatrana kot bitje brez miselnosti in ji je bila zaprta vsaka pot do znanosti in do udeleževanja v javnem življenju.

Kljub težkemu položaju in napačni sodbi žena o vrednosti samih sebe, so se našle žene, ki so začutile težo krivic. Pričele so prvi boj za pridobitev svobode in sicer: pravico do volitev, podporo socialnega skrbstva nosečim delavkam, odstranitev nočnega dela, pravico do študija in izobrazbe in v zvezi s tem pravico do visokih službenih mest. A ta njihova borba je bila brez uspeha, dokler niso prišle do spoznanja, da je kapitalist njihov pravi sovražnik, tisti kapitalist, ki ni s težkim delom in smešnimi plačami zasluževal samo njih, ampak tudi njihove može, bodisi delavce ali kmete. Frišle so do spoznanja, da je za žene možna pravica le pod demokratičnimi pogoji, z demokratičnim režimom, doseženim s strmoglavljenjem izkoriščevalcev človeštva.

Do leta 1910. je žensko gibanje doseglo že tak razmah, da se je v Kopenhagnu na Danskem vršil prvi kongres Mednarodne Zenske Zveze.

PRED 8. MARCEM

Kako so se žene borile za svojo enakopravnost

In prav na tem prvem kongresu demokratičnih žena sveta je bil dan predlog, da se 8. marec praznuje kot mednarodni praznik demokratičnih žena. Predlog je bil sprejet in od tega leta dalje se je ta praznik proslavljaval vsako leto v vedno večjem številu dežel. Iz Danske se je razširil v Nemčijo, Avstrijo in Svico in to leta 1911. Za temi so ga v Rusiji prvič praznovali leta 1915. In prav v tej deželi in sicer v Petrogradu so se leta 1917. žene prvič tesno povezale v borbi delavcev in kmetov, ko so po ulicah demonstrirale z vzklikanjem: »Mir, kruh in svoboda!« Združile so se z ljudstvom za osvoboditev izpod carističnega jarma. Zmaga oktobrske revolucije je prva osvobodila ženo iz njenega suženjskega položaja, s popolnim priznanjem njenih pravic in jo postavile na višino enakopravnosti z možem.

Za pravice, ki so jih žene v SZ, z zmago oktobrske revolucije že dosegle, so se morale žene v ostalih deželah še naprej boriti. Borba je bila težka, ker je kapitalist, s pomočjo svojega zaveznika — kapitalistične vlade — trdo vklepal v okove suženjstva ves delavski razred. To vse dotlej, ko je v Evropi izbruhnila druga svetovna vojna. Na eni strani napadalci, imperialisti, ki s pomočjo mogočnega orožja iščejo življenjski prostor za se. Na drugi strani zvesti sinovi napadenih narodov, ki z golo pestjo branijo svojo zemljo, svoje ljudstvo, svoje človečanske pravice v svetu. In med temi zadnjimi, najprej v Španski revoluciji, nato v Sovjetski Zvezi in Jugoslaviji, dalje v Grčiji in Kitajski vidimo med borci tudi žene. Tovarišica v borbi proti skupnemu sovražniku deli z borcem-možem vse neugodnosti: naporne poti, lakoto, mraz, nevarnosti: naporne poti, lakoto, mraz, nevarnost, podi iz svoje dežele tujega zavojevalca, istočasno uničuje domačega sovražnika, kapitalista, pomaga vzpostavljati ljudsko oblast, v kateri bo na oblasti prej zaničevani proletariat in s tem ona sama.

Dejstva jasno kažejo, da so bile za žene v Jugoslaviji, z vzpostavitvijo ljudske oblasti, odpravljene vse tiste krivice, ki jih je doživljala stoletja in stoletja. Danes je za ženo v Jugoslaviji delo pravica

in dolžnost. Na poljih in v tovarnah, v pisarnah in šolah, povsod, kjer se dela in gradi so zaželjene njene pridne roke in njene sposobnosti. Zaželjene so in pravilno ocenjene. Zaradi tega pa so ženi-gospodinji in še posebno ženi-materi zagotovljene vse tiste ugodnosti, ki so ji potrebne, da se lahko brez skrbi za družino vključuje v delo. Po vseh krajih, kjer se to pokaže količkanj potrebno, se odpirajo dečji domovi, novi in novi domovi igre in dela, otroške jasli, katerim v času dela lahko brezskrbno zaupa svoje otroke, z gotovostjo, da bo tam imel vso nego, ki jo potrebuje telesno in duševno razvijajoče se bitje. Poleg tega ji ljudske kuhinje, pralnice in šivalnice odvzamejo velik del skrbi za gospodinjstvo, tako da prosti čas lahko posveti vzgoji svojih otrok, svoji izobrazbi, razvedrilu in počitku.

A ni nujno potrebno, da gremo v Jugoslavijo, ako hočemo videti kaj vse prave demokratične svobosčine prinašajo ženi. Saj imamo enak primer v sami coni »B« Svobodnega Tržaškega ozemlja, to je v Istrskem okrožju. Tudi tu si ljudstvo samo vlada in med vodilnimi organi je lep odstotek žena, kar je jasen dokaz o zadobljen volilni pravici. Pravilno je ocenjen trud in požrtvovalnost žene, ki doprinaša k dvigu in izboljšanju življenjskih pogojev Istrskega ljudstva. Odpravljeno je vsako izkoriščanje in daje se ženi delavki vsak dan več možnosti, da se razbremeni gospodinjstvih dolžnosti in se ji s tem po delu omogoči potrebni počitek. In žena-delavka na našem ozemlju je razumela to skrb Ljudske oblasti za njo in to dokazuje s tem, da se njeni proizvodi iz dneva v dan večajo in izboljšujejo in da sodeluje povsod, kjer Ljudska oblast potrebuje njene pomoči.

A medtem ko uživamo uspehe težko priborjene zmage, ne smemo pozabiti, da je na svetu še veliko dežel, v katerih izkoriščevalci niso še uničeni. Ne smemo tudi pozabiti, da na svetu še vedno obstojajo države, ki bi hotele zaneti novo vojno. Zaradi tega naj naša borba ne preneha, dokler ne bo sleherna žena na svetu rešena suženjskega jarma in dokler ne bo v vseh deželah zagotovljen mir.

veškem in drugod. Plastično je orisal človeka, s katerim je prišel v stik. Pripovedoval je, kakor da bi bral iz svojih nenapisanih romanov. Ko sem ga včasih prekinil, češ da bo moral vse opisati, se je široko nasmešnil in dejal: »To bom še napisal!«

Podrobno se je zanimal, kako je v vaseh mariborske okolice, in čisto je dejal: »lepo je dejal zunaj med ljudmi!«

Ko sem mu sporočil, da je na kandidadni listi za Svet narodov, ga je ta vest tako ganila, da nekaj trenutkov ni mogel spregovoriti. Potem pa je rekel: »Izbrali bi si rajše koga drugega, saj jaz ne morem med ljudi. Saj jaz ne morem delati!«

Informbirejevsko gonjo je zavrčal kot veliko nesrečo za svetovni proletariat. Kak mesec dni pred II. kongresom ljudske prosvete je dejal: »Ce bom mogel, bom šel na kongres, da ga odprem in kot star komunist povem tistim tam svojo pošteno besedo. Na kongres ni mogel. Poslal pa je pozdravo pismo.

Pozneje, ko je že lahko bral časopise, in prebral jih je od prvega do poslednjega članka, se je veselil

(Nadaljevanje na 6. strani)

Z modernimi agrotehničnimi ukrepi bomo dvignili hektarski donos

Pred nami stojijo številke letnega plana. Plan je prediskutiran. Naši kmetje in Obdelovalne zadruge so prevzele lepe ali težke naloge, boriti se za realizacijo plana. Plan brez realizacije je mrtvo rojeno dete. Do realizacije plana pa bomo prišli na dva načina:

Zvišali bomo setveno površino donosnih rastlin in to v prvem redu paradiznika, graha, krompirja in ostalih povrtnin na račun manj donosnih kultur žitaric in koruze. Ugotovili smo, da niso v tem pogledu naši KLO in obdel. zadruge pokrenili dovolj aktivnosti. Zadolžuje nam le kratek pregled Ankaranske okolice. Najboljši deli zemljišča izvršne rahle zemlje so posejani z žitaricami. Razmerje med površino dodeljeno povrtninam in žitaricam in koruzi pri večini naših zadrug, je vse graje vredno. To gre v škodo posameznikom in skupnosti. Glede znižanja setvene površine žitaric je prav malo ukrenjenega. Ta nedostatek pa se da popraviti z dodelitvijo večjih kompleksov vrtno zemlje povrtninam namesto koruzi.

Ozemlje obalnega pasu posebno dolin rek Mirne, Dragonje in izboljševalnih del Ankarana nihi od daleč ne dajo hektarske donosnosti, ki bi ga moralo dati, če bi pred seboj bila zemlja pravilno pripravljena — meliorirana in če bi podvzeli vse agrotehnične ukrepe modernega poljedelstva.

Z melioracijo zemljišč močvirne in kisle narave (soline in zemljišča, katerim primanjkuje apna) bomo, ne da bi višali setveno površino, prišli do hektarskih donosov, s katerimi bomo plan dosegli in presegli. Omeniti moramo, da tukaj ne mislimo na melioracije širokega obsega, ki zahtevajo tehnično vodstvo in velike denarne investicije kot je n. pr. melioracija reke Mirne (namakanje) in regulacija reke Dragonje (kanalizacija širokega obsega) mislimo le na izboljševalna dela, ki jih mora in jih lahko izvrši vsak posameznik ali zadruga z majhnimi denarnimi sredstvi brez velikega truda, le če ima malo dobre volje in delavnega poleta, ki je potreben za izvedbo plana.

Preidimo k predmetu in oglejmo si n. pr. rast in razvoj rastlin v dolini reke Mirne, Dragonje in bonifike Ankarana. Vsakemu nestrokovnjaku bo padlo takoj v oči hiranje in slab, rahličen razvoj sadik, ki rastejo po njivah, kjer so odvodni kanali (kanali sekundarne narave) neočiščeni in zamuljeni. V dolinah rek Mirne in Dragonje v teh slučajih voda zastaja. Korenine pridejo v dotiko z vodo, ki ne odteka. V prvem stadiju razvoja se bujno razvijajo, pozneje pa, ko pridejo do nepropustne vlažne plasti zemlje, njihova rast zaostane. Začnejo hirati in končno oveneje, kakor da bi jih suša uničila. Lansko leto smo imeli priliko videti v dolini Mirne razvoj paradiznika in zelenjave na njivi, kjer je bilo zemljišče bolj dvignjeno in po usedlinah iste njive. Po usedlinah, kjer so korenine zajele nižje plasti zemlje, so sadike ovenele, dočim so one na izbočinah bolje uspevale. Enako bujni razvoj rastlin smo opazili pri očiščenih kanalih. Iz vsega tega sledi, da v več slučajih v sušni hletih trpe rastline bolj na obilici kot na pomanjkanju vlage.

Ljudska oblast je spoznala veliko važnost izboljševalnih del, vedno v zvezi z dvigom produkcije in je v ta namen izdala znano »Odredbo o vzdrževanju in ohranjanju melioracijskih naprav«. V tej odredbi so navedene obveznosti posestnikov a) zakupnikov zemljišč, ki se nahajajo v melioracijskem območju in sicer:

a) skrbeti morajo za stalno in dobro čiščenje jarkov, ki delijo omenjena zemljišča, obokov pri mostiščih ter ustij iztokov pri melioracijskih nabiralnikih;

b) napraviti morajo pri vsakem odtočnem jarku na mestu, kjer se zliva v glavni odtočni kanal, malo, 1 m dolgo, 0,50 m široko ter 0,40 m globoko odcejevalnico;

c) izkopati vse jarke, ki so potrebni za reden odtok vode, ki se nabira na zemljišču;

d) izrjaviti vsaj dvakrat na leto, v aprilu in septembru vse rastline, ki poženejo v omenjenih jarkih;

e) skrbeti za stalno čiščenje prekopov in zatvornic;

f) pustiti ob glavnih in stranskih odtočnih kanalih, ki so skupna last, na vsaki strani 1 do 2 m širok pas, kakršna je pač važnost kanala, za odlaganje materiala, ki se izkopuje pri čiščenju in drugem vzdrževalnem delu.

V odredbi so ob enem predvidene kazni proti prekršiteljem predpisov odredbe, ki izven omeje in nerodovitne zaradi stagnacije morske vode. Tudi tukaj je zemlja nasičena z morsko soljo. V zemlji je nastala prevelika koncentracija in rastline trpijo enako kot če ne bi imele sploh na razpolago vode. Lansko leto se je tudi tukaj začelo z obsežnejšo melioracijo ali dolžnost je vsakega posameznika, njenih obveznosti navaja tudi prepovedi.

Na območju KLO Ankarana pa imamo obsežne predvse zemlje pu-

da enako kot v dolinah Mirne in Draginje, očisti jarke. Voda deževnica bo izprala morsko sol — to je glavni faktor, ki ovira razvoj rastlin.

Ne sme pa ostati vse le pri melioracijskih delih. Melioracije so še le osnova vsem drugim agrotehničnim ukrepom za dvig hektarske donosnosti. Melioracijskemu delu sledijo izboljševalna dela kot n. pr. globoko oranje več časa pred setvijo, gnojenje s hlevskim gnojem ali zeleno gnojenje in v slučajih kislih zemljišč (pomanjkanje apna!). Ta poslednja dela izboljšujejo fizično in kemijsko strukturo zemlje. Zemlja postane bolj rahla in kot taka lažje upija in shrani dragoceno vlago, ki pride v poštev pri prehrani rastlin v poletnem času. Naši kmetje se tožijo, da jim primanjkuje hlevskega gnoja za gnojenje takih zemljišč. To drži, a! pomanjkanju hlevskega gnoja lahko odpomoremo z zelenim gnojenjem. Na razpolago imamo večje količine raznih semen krmilnih rastlin (lupina, grašica, detelje itd.). Poskusiti moramo, naravno po izvršeni melioraciji, s setvijo teh rastlin in jih nato podorati.

Samo ob sebi je umevno, da ena poedina oseba ne more delati čudežev v tem smislu. Stvar je treba zajeti masovno. Prednjačiti morajo v delu obdelovalne zadruge. Potrebno strokovno pomoč bodo kmetje in zadruge dobile od strokovnjakov naših kmetijskih odsekov in oddelka.

Dr. Fran Juriševič

obale do Novega Grada je pa ostreje zarezan in daje sliko elementarne romantičnosti. Tu so prekrasne turistične točke kot Savudrija, Umag, Sv. Bernardin, Dajla, Novi grad.

Toda naša obala je izredno zanimiva in bogata na kulturno zgodovinskih zanimivostih. Na tem malem košču zemlje se križajo tri narodnosti, trije jeziki, tri kulture vsaka s svojo zgodovinsko tradicijo. Tako nudi naš teritorij bogate možnosti za najraznovrstnejši umetnostno zgodovinska študij in raziskovanja.

Prav zaradi navedenih okolnosti je naša istrska obala izrazito turistična. — Zato so se tu tudi razvila močna turistična središča.

Toda naši turistični centri so med vojno bili močno prizadeti. Objekti so večinoma služili vojaškim potrebam. Po končani vojni je naša ljudska oblast na tem teritoriju težek položaj na turističnem področju. Takoj je pristopila k obnovi porušjenih in poškodovanih objektov in naprav. Delo se je začelo načrtno in sistematično sprovajati. Najpreje se je na novo zgradilo popolnoma porušeno kopališče Sv. Nikolaj, kjer se izza zelenja bele prijazne kabine in weekend hišice z obširno restavracijo v ozadju.

Dalje se je na novo zgradilo

kopališče v Portorožu; obnovili so se hoteli »Helios«, »Central«, »Adrija«, »Portorose«. Za letošnjo sezono so v obnovi še drugi objekti v Portorožu.

Na novo se je zgradil hotel v Piranu, v Bujah, v gradnji je hotel v Kopru; tu se je postavilo nočišče za prehodnike.

Na novo so se usposobili objekti v Fiessa za domove oddiha. To je nov center letovanja, ki ga preje ni bilo. Male hišice raztresene po vsej dolini Fiessa so se povezale v skupni organizaciji in usposobile tako, da preživi tu svoj letni oddih več stotin naših delovnih ljudi. Za letošnjo sezono se organizirajo domovi oddiha tudi v Savudriji.

S tem smo tudi nakazali osnovno značilnost našega novega turizma, ki se izraža na eni strani v spremembi socialnega značaja turistov-letoviščarjev, na drugi strani pa v spremembi organizacijskih oblik in splošno turistične politike, ki mora biti prilagojena novim potrebam, socialističnega turizma.

Na ta način bomo omogočili, da uživajo vse naravne in kulturne zanimivosti naše Istre naši delovni ljudje; da si tu naberejo novih moči v borbi za nadaljne ustvarjanje boljših pogojev za lepše življenje v borbi za izgradnjo socializma.

POSTAVLJENI SO TEMELJI ZA RAZVOJ LJUDSKE TEHNIKE

Do sedaj se pri nas ni govorilo o ljudski tehniki, vendar so že postavljene osnove zanjo. Čeprav so te neznatne, a vendar so. Lep zgled nam daje Pomorski tehnikum v Piranu. Ta je v okviru Mladinske organizacije že takoj v svojem začeku ustanovil na prostovoljni bazi krožke tako, da sedaj razpolaga že z letalskim, pomorsko-brodarskim in strojnimi krožkom. Videli smo pa tudi lepe uspehe teh mladih tehničarjev. Kdo ni videl lepih modelov, ki so jih mladinci nosili o priliki proslave 1. maja 1949. leta. Z istimi modeli so se udeležili tudi tedna Ljudske tehnike v Ljubljani in posebno pozornost je vzbudil model jadrnice »1. maja« in pa letalski model »KP 4«. Načrte za prvega in drugega so napravili mladinci sami, jih izdelali, delali pozikuse z njimi ter jih sedaj izboljšujejo. Tihi, skromni delajo, ustvarjajo in s svojimi izkušnjami koristijo skupnosti. V preteklem mesecu so pa ustanovili klub Ljudske tehnike, ki je prvi v našem okrožju.

Pa tudi na polju fotografije so se pokazale potrebe, da bi se naši udarniki, racionalizatorji, novatorji, naša gradnja in obnova prika-

zala v slikah. Vedno smo v stiski za razne fotografije. Pa še globlje pogledjmo! Nimamo fotografov. Če pomislimo, kako dragoceni dokumenti so danes vse fotografije iz naše NOB. Koliko dragocenih momentov v naši obnovi, graditvi, gre mimo nas, ki jih nimamo posnetih na filmskem traku.

Samoiniciativno so se pojavili ljudje, ki so začeli razmišljati o vsem tem. Osnovali so iniciativni odbor foto-kinoamaterskega društva. Oskrbeli so si svoje prostore in ves potrebni laboratorijski material. Z majhno modernizacijo lokalne in laboratorija bo začelo društvo aktivno delovati.

Ko bom govoril dalje o Ljudski tehniki, njenih oblikah in sestavi, hočem podčrtati izrek tovariša Tita, ki pravi: »Zgraditi socializem pomeni ustvariti tehniko in si jo osvojiti.« Kdo si gradi boljšo bodočnost? Roke ljudskih množic, ki gredo naprej v obnovi in ki so likvidirale polkolonialni sistem gospodarstva našega teritorija, krenile na pot načrtnega gospodarstva za ureditvenje boljše bodočnosti. Naša dolžnost je, da podpremo iniciativo posameznikov, predvsem pa onih, ki delajo v okviru Ljudske tehnike. Tako si bomo ustvarili močno organizacijo, ki bo koordinirala iniciative naših novatorjev, racionalizatorjev, inženirjev, izumiteljev in znanstvenikov.

Za nas je tehnika zelo važna. Tehnični razvoj vsake države merimo po tem, kako ljudstvo obvlada tehniko. Človek, ki obvlada tehniko in zna operirati s tehničnimi sredstvi, lahko veliko več koristi skupnosti, kot oni, ki ve samo delno nekaj o njej. Noben specialist ne more biti dober, če svojega stroja ne vzljubi. Stroj je treba vzljubiti, treba ga je poznati, varovati, pravi tovariš Tito.

LT razvija zanimanje, spoznava svoje člane in tudi vse delovno ljudstvo s tehniko in njenimi pridobitvami. Ljudsko tehniko sestavljajo zveze: letalska, pomorsko-brodarska, radioamaterska in fotoamaterska. Osnovne organizacije LT so društva in klubi LT. Z uspehi svojega dela pomaga LT dvigati nivo tehnične kulture našim ljudskim množicam in prispeva s tem svoj

(Nadaljevanje na 6. strani)

RAZVOJ TURIZMA na našem ozemlju

Govoriti o turizmu na našem področju ni težko. Vsak korak, ki ga človek napravi po naši sončni istrski obali nam odkriva nove turistične lepote in zanimivosti. Ves naš teritorij je ena sama turistična cona, slikovita in bogata naravnih in kulturno-zgodovinskih značilnosti. Posebnost naše obale je, da je vsa tik do morja bujno zelena, prepletena z srebrnimi oljčnimi nasadi in vinarji, med katerimi se zlate žitna polja, ki mestoma segajo prav do obale. Razkošna je tudi južnega cvetja, ki se zdi, da se je skoncentriralo prav okoli Portoroža, vsled česar je tudi kraj vdobil svoje ime, saj cvetjo

tu vsa zimo vrtnice in ostalo cvetje.

Severni del od Portoroža proti Trstu je obala mehko valovita in ima mestoma bogato plažo drobnega peska, ki polagoma pada v morje. Zato so tu zrasla velika kopališča Sv. Nikolaj in Portorož. Sv. Nikolaj predstavlja prav za prav pravo plažo za bližnji Trst, ki nima sicer idealnejšega kopališča v svoji bližini. Zato pa je tudi Sv. Nikolaj izredno obiskan in je dosegel dnevni obisk do pet in več tisoč kopalcev.

Sam Portorož je svetovno znamenit po svoji blagi klimi in termalnem kopališču vsled česar je tudi zaslovel daleč naokoli. Južni delji,

Vsak korak, ki ga človek napravi po naši sončni obali nam odkriva nove lepote

Na prostovoljnem delu za izpolnitev gospodarskega plana

Dejavnost za uresničevanje letnega gospodarskega plana je v velikem razmahu. V nedeljo 19. februarja je bila množična delovna akcija dijakov pri pogozdovanju v Valmarinu.

Dijaki so delali prostovoljno od pol devete ure zjutraj do treh. Sodelovali so mladinci raznih šol v Kopru, dijak italijanskega in slovenskega mladinskega doma, dijak kmetijske šole iz Skocijana in Enoletne gospodarske šole iz Kopra. Ob 10. uri so prišli na delo tudi gojenci Pomorskega Tehnikuma iz Pirana.

V zapuščenih krajih nad Valmarinom je bilo skopanih več tisoč jam, v katere bodo zasadili mlade borovce.

Skupno je sodelovalo nad 200 mladincev, ki so opravili 1000 delovnih ur.

Pri delu so se najbolj izkazali: Krnac Silvo iz kmetijske šole, partizanski borec Braini Renato iz Kopra in še drugi mladinci.

Tudi v Tinjanu je delalo okrog 60 članov množičnih organizacij. V 240 delovnih urah so izkopali 5000 jam. Tako napreduje delo zelo hitro tudi v drugih predelih.

V Kopru je delalo 50 tovarišev pri kanalizaciji trga Brolo. Opravili so 292 prostovoljnih ur.

40 tovarišev je delalo tudi v Korah. Pri graditvi zadruga doma so opravili 140 delovnih ur. Prav tako je delalo pri gradnji zadruga doma v Smarjah 50 prostovoljcev.

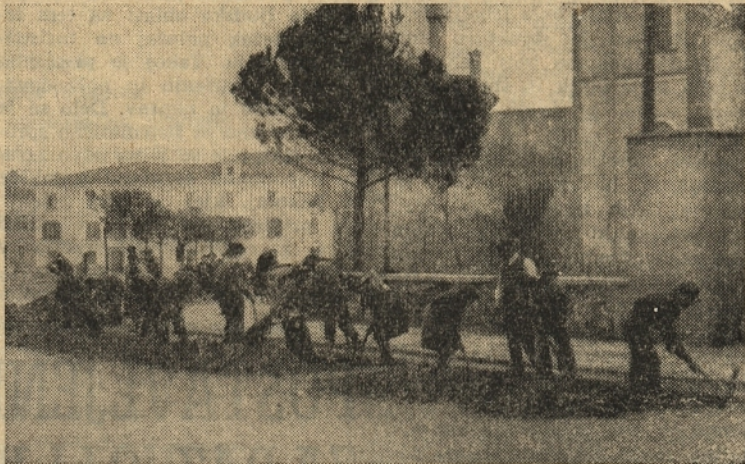
Nastalo je novo fizkulturno društvo

V soboto 25. II. t. l. je bil v mali dvorani gledališča Ristori ustanovljen občini zbor sindikalnega fizkulturnega društva »Froleter«.

Ze iz same organizacijske strukture, posebno pa iz dosedaj že opravljenega dela je videti, da ima

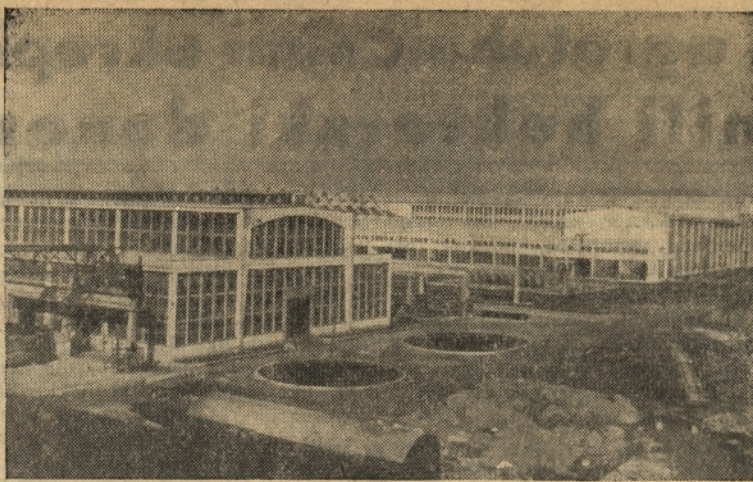
novoustanovljeno društvo vse pogoje za uspešno delovanje in razvijanje fizkulture.

Iz poročila tovariša Plaina ter iz statuta društva, je razvidno, zakaj in s kakšnim namenom se je društvo ustanovilo. Jasno je, da glede na širok razvoj in napredek na vseh področjih našega družbenega življenja, ni bilo več dopustno nezdravo ozračje, ki še vlada v mnogih športnih društvih, katerih vodstvo še vedno in nepravilno sma-

trajo fizkulturo kot last privedigiranih »talentov« in ozkih krogov takozvanih »strokovnjakov«. Zato je bila občutna potreba po takem društvu, ki bi ustrezalo potrebam in zahtevam novega časa. Polnoštevilno članstvo, navzoče na ustanovnem občnem zboru, je sprejelo z navdušenjem sklepe, ki bodo dali življenje novemu društvu, v katerem bo vladalo načelo: »Fizkulturo širokim ljudskim množicam!«

Diskusija o poročilu pripravljalnega odbora ter o predlogu statuta je vzbudila veliko zanimanje vseh članov društva in pokazala, da je pot tega društva pravilna in bo nedvomno omogočila poln razmah fizkulture pri nas.

ZGORAJ:

TAKSNE VELIKE TOVARNE GRADIJO V JUGOSLAVIJI. NA SLIKI VIDITE »LITOSTROJE« V LJUBLJANI. V TEJ TOVARNI IZDEUJEJO VELIKE VODNE TURBINE IN NAJRAZLIČNEJSE STROJE

V SREDNIJ:

NA PROSTOVOLJNEM DELU V KOPRU

SPODAJ:

V VSEM ISTRSKEM OKROZJU SE JE RAZGIBALO NA ČAST VOLITEV V OKRAJNE LJUDSKE ODBORE ŽIVAHNO TEKMOVANJE PRI PROSTOVOLJNEM DELU

(Nadaljevanje s 4. strani)

vsakega našega uspeha. Za vsako tovarno, ki smo jo odprli, je vedel, vsaka nova kmetijska obdelovalna zadruga ga je zanimala in težko je čakal pomladi, ko se bo — kakor je upal — odpeljal z avtom v bližnjo in daljnjo mariborsko okolico in obiskoval podjetja in zadruge. Pogosto sem mu moral opisovati kraje ki jih ni dobro poznal, predvsem Halaže in Slovenske gorice; živo si je želel, da bi jih videl čimprej na svoje oči.

O literaturi sva se pogovarjala manj. Zelo je cenil Balzaca. Prva knjiga, po kateri je vprašal, je bila Balzac in sem mu dal Bolzacove »Kmete« v hrvaškem prevodu. Alekseja Tolstojca ni cenil. Za sovjetske književnike, ki so po osvoboditvi prihajali k nam, je dejal, da spadajo v tretji, četrti razred. Prebral je celotnega Solohova že v originalu. Zadnja knjiga, ki jo je prebral, to je bilo nekaj dni pred smrtjo, so bili Koprivčevi »Sestanki«. Prebral jih je v eni sami noči, ki ni mogel — kakor često — vso noč zatisniti očesa. Drugega dne je govoril o knjigi, da mora avtorju h knjigi čestitati.

O svojem literarnem delu, — razen o prvih začetkih — ni rad govoril. Povedal je, da nosi vsako stvar dolgo v sebi, potem je naglo vrže na papir. Napisanega ni popravljal več. Prebral je le, do popravi tipkarske napake. Za svoja dela, tudi ne za romane, si ni delal ne beležk, ne načrtov; novela in tudi roman sta »kmalu izbruhnila

Zadnji obisk pri Prežihovem Vorancu

iz njega» neposredno kot lava iz vulkana.

Zadnje dni je češče govoril o knjigi, ki jo bo še tega leta napisal za mladino. Uspeh »Solzic« ga je močno poživel: ne samo obe nagradi države in Prešernova, marveč tudi številna priznanja, ki jih je dobival pisмено in ustno.

Tudi svoj roman iz leta 1948, katerega odlomek »Sirivna bralnica«, je objavil v lanskem letniku »Novega sveta«, je včasih omenil. Dejal je, da ima vsega v glavi do poslednje podrobnosti. Samo da se in napiše, v treh ali štirih mesecih ga bo imel na papirju, če bi bil zdrav. Nekoč, ko je omenil svoje delo, je sredi pogovora utihnil in sklonil glavo, da ne bi videl solz v njegovih očeh. Nekoč pa je rekel: »Skoda, da ga ne morem napisati, naj bi ga ljudstvo bralo!«

Rad bi nekaj povedal o njegovi bolezni, o njegovi glavni bolezni »angini pectoris« in o »dodatkih«, kakor se je izražal sam, ki so bili kaj neprijetni in so včasih pokvarili za nekaj dni njegovo razpoloženje. Bil je čudovito potrpežljiv bolnik. Do svojega zdravnika primarija jeseniške bolnice dr. Brandstetterja je imel neomajno zaupanje. Visoko je cenil njegovo znanje in požrtvovalnost, saj ga je primarij tedensko obiskal ne glede na vreme. Tudi z bolniško sestro je bil nadvse zadovoljen.

Vročje je ljubil svojo ožjo domovino Koroško, to in onstran meje. Pogosto in zelo rad je govoril o njej. Najbolj pri srcu mu je bila njegova rojstna vas Kotlje. Komaj je čakal da bi postalo toplo in da bi se odpeljal domov. Na svojo ženo, ki je bila pred vojno, ko je bil v širokem svetu, mnogo pretrpela, je bil silno navezan in nikoli ni dolgo strpel brez nje. Samo da je bila v sobi, čeprav je imela kako drugo opravilo. Zadnje čase je bila pri njem tudi hčerka. Mojca s svojim prostodušnim smehom, ki ga je imel zelo rad. Ko ga je nekaj dni perš smrtjo obiskala hčerka Vida, se kar ni mogel ločiti od nje.

Bil je izredno gostoljuben. Ni bilo gosta, ki ga ne bi želel postreči. Kakor kmetu mu je godilo, če si pohvalil njegov mošt, s katerim je gosta sprejel, ko je bil zdrav. Sedaj pa je dobil vina, ali pa kar si je želel. Na kolone je povabil večjo družbo osvojenih nezgodah ni govoril in če je moral reči o njih, je bilo tako, kakor da se jim posmejuje.

In zadnji obisk?

V soboto popoldne je sam poslal po mene, češ, naj pridem, ko je že povsem dober. V začetku prejšnjega tedna ga je še namreč napadel eden izmed številnih »dodatkov« in je bil prve dni precej slab. Proti koncu tedna se mu je stanje izboljšalo. Za menoj je odšla še moja

žena in pozneje je prišel za kratek čas šef mariborske bolnice dr. Arko. Voranc je bil izredno dobro razpolžen. Delali smo načrte, kako se bomo odpeljali, čim bo toplo, v Smarje pri Jelšah, v domači kraj Karla Reberškega, poverjenika Oblastnega odbora, ki je storil največ, da Voranc ni ničesar proglašal.

Govorili smo o krajih in ljudeh tam okoli. Malo pred odhodom mi je Voranc z nejevoljo povedal, da tega dne ni dobil »Ljudske pravice« in me je prosil, da mu naj drugega dne pošljem svojo, čim jo dobim. Ob 7. ko je prišel moj fantek, smo se vsi trije poslovili. Kakor vsakokrat ob slovesu, mi je tudi tokrat rekel: »Ingolič, pa le pridi spet kmalu!« Stisnila sva si roko v slovo.

Malo pred 3/4 na 10. je prihitela v našo hišo Vorančeva. Terezika s sporočilom, naj takoj poklicem kakega zdravnika, kajti Vorancu je strašno hudo. (V svojem stanovanju Voranc ni maral telefona. Se predno sem doklical po telefonu zdravnika, je že prišlo novo sporočilo: »Srce Prežihovega Voranca je prenehalo biti.« Ko sem potem takoj odhitel k njemu in sem ga smehljaljočega, kakor sem ga zapuvidel na postelji, prav tako se stil, ko sem ga videl, da je vse okrog njega vse tako, kakor pe bilo še pred tremi urami, samo, da so domači pretresljivo jokali, nisem mogel verjeti, da Prežihovega Vo-

Možnosti razvoja Ljudske tehnike

(Nadaljevanje s III. strani)

delež k izgradnji boljše bodočnosti. LT ima spričo politične in vzgojne vloge tudi zelo važno vlogo pri nadaljnji rasti naše ljudske oblasti!

Obvladati tehniko, bo morala biti osnovna parola v tovarnah in delavnicah, v šolah, gradiliščih itd. S tem vprašanjem se bo morala boriti LT. Nadalje bo njena dolžnost, da bo svojemu članstvu nudila vso tehnično izobrazbo. Tako bo tudi LT dajala svoji osnovni prispevek nalogam tehničnega plana, likvidaciji zaostalosti tehničnega znanja in izgradnji našega novega človeka, ki bo zavestno ustvarjal tehniko. Veliko vlogo bodo morala odigrati društva LT na vasi in pa klubi tehnike po tovarnah. Naše tovarne, zadruge in tudi ostale ustanove bodo z zahtevo ustvarjanja plana pospeševale tudi razvoj tehnike. Vse to terja iz dneva v dan vse večje število strokovnega kadra. Prav tako stopa pred nas vprašanje povezanosti naših inženirjev, tehnikov, ki si bodo morali ustanoviti svoje društvo in kot tako biti velika opora sami LT.

Potrebno bo, da bo žarišče LT v vsaki naši tvornici, ustanovi, šoli, v vsakem kulturnem krožku, organizaciji, skratka povsod, kjerkoli bo utripalo zanimanje za tehniko, kjerkoli delajo delavci, kjerkoli izmenjujejo delavci svoje izkušnje, kjerkoli se vsakodnevno srečujejo učenci in študentje, kjerkoli se sestajajo razionalizatorji, udarniki, udarniki, novatorji, tehniki, inženirji, povsod tam, kjer je mladina in delovno ljudstvo. Razvijati interes za sodobno tehniko pri naših ljudeh, ne glede na njih osnovno znanje in vzgojo, je naloga LT.

Te osnovne misli naj nam bodo napotek k našemu vsakdanjemu delu in vsakdanji praksi. Zavestno izpolnjevanje teh nalog je naša velika dolžnost. S takim delom bomo lahko veliko koristili pri izgradnji naših načrtov in tako dali tudi svoj delež k ustvarjanju sil miru, napredka in demokracije v svetu.

Humar Jernej

ranca res ni več in sedaj ne morem verjeti, da je mojih obiskov pri njem konec, konec za vselej, da ne bo izšla ne njegova druga mladinska knjiga, ne njegov roman »Pri-strah«, ne vsa nešteta dela, ki jih je nosil že mogoče v sebi, da je svojo trpko in tako veličastno življenjsko pot zaključil.

Cez čas so mi povedali, kako se je zgodilo:

Po našem obisku je prišel nek daljnji sorodnik Jaka, ki se je poslovil malo pred 9. uro. Tedaj je Voranc rekel: »Zdaj sem pa truden«. Kmalu je zaspal.

Nenadoma pa je žena, ki je imela posteljo ob nasprotni steni, zaslišala, kako je zastokal. Stopila je k njemu. Bil je ves plav. Prišla je še bolniška sestra in mu dala injekcijo, da mu ojača srce. Toda Voranc je še dvakrat rahlo zastokal in izdihnil, ne da bi rekel besedo, ne da bi odprl oči. Bil je mrtev, še predno sem jaz doma dvignil slušalko.

Tako je prenehalo biti srce enemu našemu najčudovitejšemu človeku, ki nam je bil blizu, to pa so vsi naši ljudje na podeželju in v mestu. — Kako nam je težko in tako prazno, čeprav nam je zapustil dela neprecenljive vrednosti, v katerih živi in bo živel za vselej!

V Mariboru, 21. feb. 1950.

ANTON INGOLIČ

Odgovorni urednik
SRECKO VILHAR
Tiskala tiskarna »Jadran« v Kopru